

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2-50; pe 1 luna fl. 1.

Abonament de Duminică pe
an fl. 1.50.

Abonament în România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

ca și în garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Naufragiul „Moderatilor“.

Dl Alexandru Mocsonyi împreună cu 22 colegi ai sei din comitetul de direcțiune al „Dreptății“ din Timișoara au anunțat cetitorilor sei, că cu sfârșitul anului este sistată aparițiunea foii.

Precum se știe, între noi, cei-ce s'au întemeiat „Tribuna“, și dl Mocsonyi stau la mijloc principii politice cari l'au îndemnat pe d-sa nu numai să se despartă de noi, ci și a ne com-ate.

Noi am devenit în curând, cel puțin în ochii Maghiarilor, „ultraști“, iar amicii dlui Mocsonyi permiteau să fie numiți „moderați“.

Era seducătoare și mult promițătoare aceasta numire, deși în fond s'au întemeiat. Ea a sedus între alții și pe ministrul de externe al României, pe atunci dl Alexandru Lahovary, să exprime în parlamentul României convingerea, că Maghiarii vor înțelege în sfârșit cu „moderații“.

„Dreptatea“, ea însăși pare a se considerat de organul acelui grup de Români, cari atât politiceste cât și socialicește sta mai aproape de vederile maghiare. Și nu fără te-pei. Căci pe când printre întemeietorii „Tribunei“ nu se afla nici unul singur care se aibă intrare în societatea maghiară necum să susțină relațiunile cu vre-un conducător politic maghiar, pe atunci în fruntea „Dreptății“, sta familia Mocsonyi, care trăiea aproape numai în societatea maghiară. Pe dl Alexandru Mocsonyi era admis și în comitetul casinei naționale din Timișoara, unde se găsea în mijlocul cercurilor politice maghiare conducătoare.

Mai mult.

Noi „ultraști“ am suferit, dela sfârșitul anului 1893 încoace, grele frângeri prin lovituri de a le guvernului și de ale noastre proprii.

Va se zică „moderații“ aveau în pregătire câmpul liber și puteau lucra în siguranță de nimeni.

Astăzi, după patru ani de zile, întemeietorii „Dreptății“ vin să ne spună, că toată munca lor a fost zădărnice. „Glasul nostru de împăciuire“ a pierdut ca în pustiu; n'au găsit sunet nici la Maghiari nici la Români. Ba — adaugă dînșii — s'au produs tocmai contrarul din ceea ce am intenționat: situația s'a înăsărit sau, precum se exprimă declarația în stilul ei cam stângaci: „la cerurile competente se solicează tot mai mult înăsprirea intransigenței și nepenite“.

Luăm act cu oare-care satisfacțiune de această mărturisire sinceră, care nu însemnează altceva decât sfârșitul politice „moderaților“.

Nimeni din cei-ce cunosc poporul român nu putea aștepta alt rezultat; și nici nu era de dorit ca să fie altul.

De altă parte suntem însă gata a recunoaște importanța declarațiunei ex-„moderaților“, și îndeosebi serviciul ce s'a făcut politice naționale prin modul deschis și fără rezervă, în care întemeietorii „Dreptății“ au constatat ei înșiși naufragiul lor politic.

Efectul ei are să se manifeste în mod binefăcător asupra cercurilor noastre politice. În prima linie va dispărea amețeala, în care a fost ținută unii din frații nostri din părțile bănățene și rezervele, care dînșii se țineau datori a le observa până acum, vor fi înlăturate.

În al doilea rând toți aceia dintre noi cari mai credeau, că există o modalitate de a ne înțelege, fără intervenția altor factori mai puternici pe cale directă cu Maghiarii, vor trebui se tragă învățăturile convenite din pățania „moderaților“. Dl Alexandru Mocsonyi intrunea mai mult ca oricare al Român, toate însușirile și condițiunile pentru a afla și a ști să meargă pe această cale. Care dintre Români s'ar crede mai destoinic în aceasta privință?

Nu voim să ne gândim la dl Iosif Gall, a cărui acțiune nu se poate compara cu cea a „moderaților“. Dar chiar dacă s'ar găsi o legătură oarecare între aceste două încercări a împăca pe Români cu Maghiarii învețătura, ce trebuie să o tragem din fiecare e aceeași: „glasul de împăciuire“ resună ca în pustiu; nu găsește sunet nici la Români nici la Maghiari. Mulți s'au convins despre aceasta în urma încercărilor zădărnice ale dlui Gall, restul se va convinge din declarațiunea „moderaților“, prin cari ei se retrag de pe teren.

În lumina acestei declarațiuni se prezintă și acuzațiunile copilăroase de „tradări“ ca adevărate caricaturi ridicole. Pe când dl Mocsonyi nu găsește „la locurile competente“ decât „solicitarea tot mai mare pentru înăsprirea intransigenței nepenite“, pe atunci alții fantasează despre o împăcare rușinoasă prin mijlocirea unui avocat dela Dej! Credem, că și în această privință declarațiunea ex-„moderaților“ va avea un efect binefăcător și va curăți atmosfera politică de miasmele bolnăvicioase.

Efectul principal al acestei declarațiuni se va manifesta însă asupra atitudinii politice a poporului român

peste tot. Sfirșitul „moderaților“ trebuie să producă în fie-cine convingerea, că politica națională nu poate se devia din calea ei tradițională și de secolii trasa. Singurul nostru scut, singurul nostru razim este Monarchul și singura noastră tărie este puterea noastră poporie. N'avem să ne împăcăm cu nimeni, ci cerem drepturile noastre politice care le-am avut și cari ni se cuvin noue și tuturor celorlalte popoare din patrie.

Nu vom înceta a ne întări naționalicește; nu vom înceta a apela la frații nostri de un sânge cu noi și la întreaga lume cultă pentru ca să se facă dreptate în țara noastră. Adevărat că aceasta politică nu promite pentru moment decât succese morale, dar nimeni nu se va îndoi despre marea lor valoare în viața popoarelor. Tocmai aceste succese morale au să înfrângă sumeția adversarilor nostri și când va sosi timpul potrivit vom intra în drepturile noastre fără ca să ne umilim și fără ca să cerșim după alianțe nedorite de nici o parte. Se cere multă răbdare pentru o asemenea politică, dar lucrări bune și trainice numai cu răbdare și cu stărnință se pot sevirși.

Dela 1895 încoace s'au ivit între noi un grup de oameni, cari cred că chibsuirea, străruința și răbdarea sunt o marfă de lux și s'ar putea obține mai mult prin violență — deocamdată a cuvântului. Resultatul activității lor până astăzi este în minus. Noi Români suntem un popor relativ mic la număr, ne găsim într-o pozițiune politică din cele mai grele, așa că amenințările noastre, chiar dacă n'ar consista numai din cerneala de tipar, nu produc efectul, ce-l așteaptă cei-ce le fac. De altă parte firea Românului nu este ușoratică, nici sburdalnică și cei ce cred că ar câștiga încrederea țeranului român chibsuit prin violența cuvântului, îndreptată adese contra fraților se înșală amar.

Conclusele conferențelor naționale ne sunt dovezi, că întotdeauna poporul român pe calea cea mai legală și pacinică a înțeles lupta națională. Așa va lupta și în viitor, ori-cât și din ori-ce parte ar fi provocat la acte nesocotite.

Macedonia și Dobrogea. În ședința de Luni a Sobranței, ministrul president Stoilov a răspuns la interelațiunea ce opoziția a făcut în privința Macedoniei și Dobrogei. Referitor la Macedonia ministrul-president a declarat, că a făcut pașii conveniți și speră că bunăvoința Sultanului va restabili pacea. Se bizue în sentimentele sincere ce Sultanul are pentru supușii sei Bulgari și el i-a mulțumit pentru bunăvoința ce a arătat Bulgarilor macedoneni prin numirea episcopului din Sines. Speră că în curând Sultanul va da nouă berate.

În ceia-ce privește partea a doua a interelației referitoare la Dobrogea, Stoilov repetă declarațiunile făcute în alte rânduri, anume că principiul după care se conduce guvernul actual este a nu se amesteca în afacerile interne ale altor state. Intreaga cameră a luat cu însuflețire la cunoștință răspunsul ministrului president.

Armenii către Sultan. Patriarchul armean a adresat Sultanului un memorandum din 18 puncte.

În memorandum patriarchul cere ajutor pentru alinarea miseriei ce domnește în provincii, protestează contra măsurilor severe politice și precum și în contra prigonirii Armenilor fără deosebire. Cere ducerea la îndeplinire a iradeelor ce garantează respectarea religiei, școlii și naționalității.

În sfârșit înșiră o mulțime de dispozițiuni cari împedecă pe patriarch întru exercierea drepturilor sale.

Crisa din Budapesta.

Cu cât guvernul se apropie de ziua critică, cu atât mai mult el este cuprins de o agitație febrilă. Se agață de tot și de toate, numai ca să-și salveze situația.

Luni deja se colporta știrea, că ordinațiunea va apare în 1 Ianuarie și va stabili un provisorat de 6 luni. În mod pozitiv însă nu se știe încă nimic. Se crede, că Mercuri ori Joi baronul Bánffy va pune la cale să se interpele de un membru al majorității; chiar și această formă parlamentară vrea Bánffy să o exploateze în favorul seu. Interelația va fi făcută de Josef Kristoffy.

Partidul Independentist îndată ce guvernul va păși pe teren anticonstituțional, va cere punerea sub acuză a cabinetului. În acest caz atât partidul Apponyist cât și cel popular vor părăsi poziția de spectatori pasivi.

Neues Wiener Tagblatt de Luni publică următoarea telegramă din Budapesta:

„Azi după amiază s'au continuat dezbaterile asupra provisoratului față cu obstrucțiunea opoziției. Guvernul Bánffy așa se vede că a ajuns la o hotărîre în privința măsurilor ce sunt a se lua în direcția ca încercarea de obstrucțiune a lui Kossuth și a soților sei să se zădărnicească“.

Se mai zvonește că partidul Independentist va lupta numai până la 2 Ianuarie, de aci înainte va părăsi lupta.

Neue Freie Presse în ediția de seară scrie următoarele:

„Azi după amiază Dieta continuă cu dezbaterile proiectului provisoratului. S'a depus ori-ce speranță, că proiectul se va vota în decursul acestei săptămâni. Guvernul maghiar va trebui deci în cel mai scurt timp să hotărască dacă voește să mențină status quo-ul prin ordinațiune, ori fără nici un fel de dispoziție separată.“

Ear' din Budapesta același ziar primește următoarea telegramă:

Situația nu s'a schimbat întru nimica în decursul sâmbătorilor. Hotărârile consiliului de ministri ținut în ziua de Crăciun s'au ținut în secret. Acum nu mai încapă îndoială, că în cazul extrem guvernul e decis să pășească pe calea ordinațiunei și în ziua de Anul-Nou va apare în foaia oficială ordinațiunea prin care se menține și mai departe status quo-ul, sub ulterioara aprobare a Dietei. Aceasta numai la cazul dacă opoziția nu va înceta cu lupta azi sau mâine. La aceasta însă nu e nici o

nădejde. Impedecarea de către socialiști a întrunirii independențistilor, dă nou material pentru luptă; afacerea poate chiar azi va fi adusă înaintea Dietei. Știrea că poliția a făcut procurorului arestare în contra convocărilor întrunirii de asemenea nu va prea liniști iritațiunea.

Socialiștii unguri contra Kossuthiștilor.

Partidul independentist din Budapesta a convocat pe Duminecă după amiază o întrunire de protestare în contra noului proiect de lege a lui Bánffy privitor la provisoratul cu Austria.

S'au întrunit mai multe mii de cetățeni. La 2 ore au sosit și deputații Kossuth Ferencz, Tóth Lános și Benyovsky Sándor. Când Kossuth a intrat în sală, socialiștii l'au primit cu puternice huiduieli și strigări de „Abzug, jos cu el“, lucru care s'a repetat ori de câte ori sosea vre-o personalitate mai marcantă din opoziție.

Kossuth și aderenții sei așteptau într-o sală de alături, când se va liniști gălăgia, dar înzădar. Socialiștii întruna aclamau pe șefii lor, pretindeau votul universal și respăneau proiectul lor de rezoluțiune, în care doresc și ei independența Ungariei, dar protestează contra „politiceii de duplicitate“ a lui Kossuth.

În cele din urmă văzând că e peste putință a ține întrunirea, Dr. Lenkei Gusztáv a provocat publicul să se deparțeze. Atunci socialiștii au înscenat o gălăgie și mai asurzitoare, strigând: „Trăiască democrația socială! Jos legea sclăviei! Drepturi și pâine!“ Ear după aceea s'au depărtat cântând Marsellesa.

Seara socialiștii au mers înaintea caselor unde șede Kossuth și au demonstrat, ear de acolo au trecut la clubul independentist, unde au spart geamurile.

În întrunirea de protestare veniseră și o mulțime de delegațiuni din țară, ca vre-o 300 de persoane, care au fost buni bucurători că au scăpat teaferi.

Din Bucovina.

În numărul său ultim „Patria“ publică un frumos articol de fond privitor la situația noastră în Ungaria din care reproducem următoarele părți. Scriind despre noul proiect de lege privitor la schimbarea numelor de comune numitul ziar zice:

„Proiectul de lege, care a trecut deja prin cameră și casa magnaților este absurd. Cas analog nu se mai află în nici o țară a lumii. Încercări de a traduce numele comunelor și a pune în circulațiune traducțiile au mai făcut și alte guverne și țări, dar s'a

In nebunie.

— Novellă —

de Loth. Brenkendorf.

I.

Arșița soarelui de August uscaser luncile și câmpiile. Frunzele atârnav triste și veste de pe ramuri; în aerul nemișcat însă se imprăștiu razele vii, cari își luau vederea și toate își se păreau acoperite de ceață.

Pe șoseaua prăfoasă, care ducea la orașelul așezat în vale, se vedeau doi călători. După exteriorul lor se putea deduce, că au făcut o cale lungă. Fețele lor tinere erau aprinse de căldură și caii abea mergeau.

„Nu fi supărat, Halliger, că te-am înduplecat la o excursie atât de neplăcută“, zise unul dintre ei ștergându-și sudoarea de pe frunte. „Cu cât mai bine ar fi să stăm acum în chioșcul umbros din grădina mea, la un pahar de bere din gheață!“

Celălalt, care asemenea soțului său de excursie nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani, nu era tocmai în toane bune din cauza strapăului.

„Ei da, o bătură răcoroasă vom găsi și sus la umbră“, zise el, „și acolo vom ști-o aprecia mai bine, ca dacă am fi bătut-o în oraș fără nici-o oboșală.“

eschidă folosirea numelor istorice, fie și numai în parantesă — este deosebitul merit al legislațiunii maghiare.“

Eară referitor la oprirea întrunirii din Sibiu „Patria se exprimă astfel: „Servulul funcționar sas din Sibiu a semnat un act, care formează o epocă în istoria suferințelor fraților noștri din cea laltă parte a Monarchiei, căci dă legii, despre egală îndreptățire a naționalităților“ în interpretare, pe care până acum nici cel mai șovinist maghiar n'a cutezat să o lea.“

„E un simptom de foarte progresată stare patologică, când un organ al statului, fără să fie desavuat de forurile competente, interpretează fătis astfel primul paragraf al legii despre „egală îndreptățire a naționalităților“ că naționalitățile n'au nici un drept, nici chiar dreptul de a se întruni — ceea-ce constituie baza esențială a constituționalismului.“

Cât despre starea creată naționalităților și consecuențele acestei stări, foaia bucovineană face următoarele aprecieri:

„Naționalitățile din Ungaria sunt scoase din constituțiune și față de dînsele este ori-ce act de violență, ori ce falsificare și sfruntare a legilor permise, dacă se îndreaptă contra existenței naționale a Românilor, Sârbilor, Slovacilor, Germanilor și Rutenilor.“

„Și ce are se urmeze? Se va împlini vorba lui Tizsa de acum 15 ani: naționalitățile vor fi strivite. Fi-vor și desființate ca naționalitate, ca subiect de drept? În formă da, în realitate însă nu, fiind-că atâtă forță nu au Maghiarii și nu vor avea nici când: conștiința națională a popoarelor nu o pot stinge, față de aceasta e impotentă ori-ce forță brutală.“

„Consecuența e deci evidentă. Durerile neamului, postulatele de drept inalienabil, scoase din constituțiune își vor căuta altă cale, ca și aerul comprimat la exploziă, ear urmărilor sunt astăzi greu de calculat. „Acesta este momentul, în care actele de violență din Ungaria încetează a mai constitui o cesiune internă a țării ungare, ci devin un pericol pentru întreaga Monarchiă, care poate sgudui din temelii existența Imperiului și pot fi funeste pentru pacea întregului Orient european.“

Nu numai faptul că frații noștri din cealaltă parte a Monarchiei sunt greu violențați în drepturile lor ne umple cu serioase îngrijiri, ci și conștiința, că politica de stat maghiară a creat în Monarchiă un vulcan, care amenință pe zi ce merge tot mai mult cu o erupțiune elementară, care poate sfărta întreaga Monarchiă.“

„Privirile tuturor sunt astăzi îndreptate către Monarch, și este timpul suprem să se pună capăt parocismului maghiar.“

Din România.

Din camera Română.

Proiectul de răspuns la Mesagiul Tronului, a fost luat în considerație, eri, la Cameră, cu 89 voturi pentru, fiind 36 contra.

În ziua înfățișării d-șoara Gorjan se va constitui prisionieră.

Infrumșetarea orașului Constanța.

Comisiunea numită pentru a aviza la mijloacele de infrumșetare a orașului Constanța, a hotărât facerea unui frumos bulevard de la piața Ovidiu până la vii, pe tot țărmul mării.

Lucrarea se va începe, probabil, la primăvară.

Distingerea artistului Vasilescu.

M. S. Regele a bine-voit a conferi d-lui sculptor G. Vasilescu, autorul monumentului ridicat la Ploesti în amintirea batalionului 2 de vânători, medalia Bene-Merenti cl. I, pentru meritele sale artistice.

Eminentul sculptor pleacă astă-seară la Veneția de unde se va întoarce în luna Maiu viitor.

Renovarea unei biserici.

D. M. Pherekyde, ministrul de interne, va depune în curând, pe biurul Camerei, un proiect de lege autorizând epitropia bisericeii Amzi din Capitală, de a contracta un împrumut de 100.000 lei pentru a reconstrui acea biserică.

Planul reconstruirii se cifrează, după devis, la suma de lei 175.509.

Procesul Dșoarei Gorjan.

Procesul d-șoarei Elena Gorjan, autoara atentatului contra d-lui Bastaki va veni în ziua de 17 Decembre înaintea Curței cu jurați a județului: Brăila.

In interesul preoției.

Chestie actuală.

II

Mi se va zice că nu sunt în cunoștință de cauză, că nu ași fi chemat ca eu să apar, în public chestiunea preoției noastre sau că greșesc în expunerile mele neavând experiența cuvenită.

În acel cas voi face us de casuri concrete neomițând nume de comune și persoane, deși cred că până acolo nu vom ajunge.

Dacă cei competenți în această materie nu-și ridică glasul, vom face-o noi cei de a doua mână după ale noastre puteri, dovedind că de câte ori via calamități asupra-ne, mai în toate casurile noi purtăm vina.

În comunele unde au străbătut nazarenismul periculos, fără îndoială că răspunderea ar trebui să o poarte conducătorii, dacă nu cei prezenți atunci a tecessorii lor, că păcatul se răsbună din generație în generație.

Dacă deputațiunile de creștini nu cruță reședințele episcopoești și consistoarele noas-

tre ci aleargă pentru de a fi mângăiați de dreptul de către Archierei, vina o poartă conducătorii nemijlociți, prin ei se pun la cale toate acestea, — greu se resoalvă țaranul de capul seu la acest fapt.

Dacă materialmente suntem slab dotați noi purtăm vina că n'am făcut nimic în timpurile cari ne favorisau, începutul pe acest teren s'a făcut însă și se face în multe comune în zilele grele de acum.

O comună cu conducători conștii de datorința lor valorează mai mult decât un tract destrămat.

De datorita fiecăruia este să pună în aplicare principiile evanghelice conform locului, timpului și împrejurărilor, și așa greaua problemă a preoției noastre și-va afla soluțiune dela sine, deoarece-ce la ajutorul nimeruia nu putem conta, decât numai și numai la forțele noastre proprii.

Putem număra pe degete parochiile în cari preoții noștri sunt mulțumiți cu starea lor actuală, cei slabi se luptă zilnic pentru existență, neglijându-și chemarea lor de preoți, ear' cei cari materialmente sunt asigurați, aceștia sunt foarte puțini — întimpină greutăți de altă natură, mai grele de deslegat.

Peste greșelile fiecărui individ, fie el ori cât de mare factor, fie sminteală de ori ce natură, fie chiar intenționată și premeditată fie chiar crimă, lumea trece la ordinea zilei, așa e spiritul timpului ce domnează astăzi.

Deviările unui preot însă, fie ele cât de bagatele, fie săvârșite fără voie sau chiar din ignoranță se scriu la răvași din partea tuturor, așa duch domnește astăzi.

Tocmai pentru aceasta trebuie să fim cu ochii în patru, să fim așteptați la lovituri și mai grele până când le merităm, că vrednic e lucrătorul de plata sa, ear' dacă va lumina lumina noastră înaintea oamenilor ca văzând ei faptele noastre cele bune după-cum zice mântuitorul, atunci nici porțile iadului nu ne vor birui.

În anii din urmă am început și noi în conferințe preoțești tractuale a debate chestiunile vitale ale preoției, n'ar strica însă dacă am avea și noi ca și învățătorii an de an câte o conferință preoțească generală a celor cari formează un consistoriu, că e bine să știe întreg clerul cum sunt între noi preoți cari au servit 40—50 de ani la altariul Domnului și nu au ce mânca, ear' dacă noi nu ne vom îngriji de soartea noastră, cine altul s'o facă aceasta?

Basa este pusă, trebuie să edificăm mai departe că occidental cu ideile lui nu știm până unde va merge, și ne putem aștepta la zile și mai critice chiar.

Oare majoritatea preoției noastre n'ar schimba azi cu învățătorii? eu zic că da!

Doctor Seydorf aruncă o privire dornică asupra acoperișelor roșii, cari se ridicau învitat din verdeață.

„Numai de-am ajunge odată acolo!“ oftă el. „Dar' serpentinele acestea nesuferite! Ne mai trebuie cel puțin o jumătate de ceas și mi s'a uscat limba de sete.“

„Aici e un zid de grădină, probabil să fie în apropiere și vr'o casă. Într'adevăr, — uite, se zărește printre pomi. Nu cred, ca locuitorii ei să fie atât de neumani, să refuze o nghiștură de apă la doi călători însetoși.“

Villa, care nu scăpă ochilor ageri ai tinărului, era la o sută de pași departe de șosea, situată în mijlocul unei grădini mari în formă de parc și abea să zărea din verdeața deasă. La capătul unei cărări ce ducea din șosea, părea să fie singura intrare în grădină, căci numai aici se întrerupea zidul înalt printr-o poartă de grilagi.

„Dacă nu m'înșală totul, se mișcă acolo o vietate“, continuă tinărul călăreț, pe care soțul său îl numise mai înainte Halliger... Să sperăm că e o ființă cu două picioare și ne vom putea înțelege cu ea.“

Fără să se mai gândească, o luă pe cărare spre poarta deschisă. A ceea-ce văzuse el, era într'adevăr o ființă omenească, un bărbat, care era ocupat cu repararea poar-

tei de fer și ingenunchiase. Avea un costum deschis cu țetura europeană, dar' pe cap purta un acoperământ în formă de turban. Și când se ridică pe jumătate la auzul tropotelor de cai, Halliger observă o față slabă în culoarea bronzului, cu barbă neagră și ochi adânci, închiși — fără îndoială era indian sau arab.

Aștepta nemișcat apropierea călărețului; pe fața lui brădată nu se putea observa nici curiozitatea nici compătimire, ci-și păstră neschimbată expresia întunecată și gravă. Când Halliger era la distanță de douăzeci pași, își ridică mâna ca spre apărare și zise într'o englezească cu accent străin: „No entrance! (Nici o intrare).“

Halliger nu încetă să se apropie și zise către păzitorul negru în ton prietenos: „Nu-ți fie teamă prietene! N'avem intenția să asediem casa, ci ne rugăm numai de puțină apă pentru noi și cai.“

Ajunsese la poarta de grilagi; dar' în minutul acesta — tocmai când zise rizend vorba din urmă — sări cu litrat furios un dulău uriaș spre capul calului. Animalul speriat făcu o săritură mare, și călărețul, care nu se așteptase la această mișcare fu aruncat din șea. Din fatalitate căzu cu capul de zid. Se auzi un sunet surd; tinărul însă nu dădu nici un semn de du-

re, ci rămase lungit fără mișcare, ear' la cap se ivi o rană sângerândă.

Doctor Seydorf într'un moment fu jos de pe cal. Negrul se ridicase, dar' sta nemișcat și cănele să repezi spre medic arătându-și colții. Dar' cu o lovitură de cravași li reuși să-l depărțeze, și se putu apropia neconturbat de amicul lui nenorocit. Halliger zăcea cu ochii deschiiși, ca un mort; trăsăturile feței erau amorțite și tenul lui roșu se făcuse galben ca ceara. Din rană deschisă țignea sângele.

După o scurtă vizitare medicul se ridică cu fața îngrijată și se întoarse către orientatul întunecat: „Prietenul meu trebuie transportat neapărat la un loc umbros. Ajută-mi dară să-l duc în casă, lute însă, căci și amânarea de o minută l'ar costa viața.“

Omul cu turban sta nemișcat. „Nu înțeleg domnule, zise el englezește. Dar când doctorul Seydorf își repetă rugarea într'o englezească stricată, negrul rămase lângă ușă, parcă ar fi voit să acopere intrarea cu corpul lui.

„Nu se poate domnule! Nimeni n'are voie să intre. E interzisă ori ce intrare.“

„Imediat să te supui la ordinul meu“, strigă el poruncitor. „E vorba de viață și moarte. Lasă dară intrarea liberă, sau —“

(Va urma.)

dar' să nu uităm că și acestia contribuiesc mult din salariul lor până când servesc, ca la bătrânețe să aibă barem atâta, ca să nu fie avisat la mila nimeruia.

In genere până acum s'a putut constata la noi o nepăsare și indolență nescusabilă față de noi înșine; până când aceasta? Un lucru să nu uităm însă că sacul cu grăunte la care și noi contribuim pentru noi e gol, că celelalte neamuri aproape toate sunt bune, car' noi suntem considerați de fi vitregi.

Traian Terebenți,
preot. ort. rom.

Partea literară.

Cel mai vechiu Mineiu românesc.

De George Ciuhandu, candidat de preot ne comunică următoarea descoperire literară:

In comuna Pomezue-Seliște, comitatul Bihorului, am găsit în biserica de acolo un manuscris din anul 1732, scris de un anumit „Pavel dascăl din varmeghe Muncaciului.

Trămit cu tot respectul în transcriere scurte fragmente din deosebitele piese de cântări și cetiri ale manuscrisului. Limba pare a fi mai arhaică în texturile luate din scriptură.

Manuscrisul conține slujbele dela 1, 8, 14 Septembrie, 26 Octombrie, 18 și 21 Noiembrie, 6 și 25 Decembrie, dela 1, și 6 Ianuarie, 2 Februarie, 9 și din 25, Martie, Dumineca Florilor, 23 Aprilie, Înălțarea Domnului, Rusaliile, Nașterea lui Ioan; Petru și Pavel, 6. 15 și 29 August.

Acest manuscris se folosește și astăzi în biserica din Pomezue-Seliște, în lipsa de carte tipărită.

Titlul: *Minia la praznicile dumnezeiești și ale prea svinței născătoare de dumnezeu și a svinților iproci.*

Cartea are de 148 foi în lungime de 32 cm. lățime: 20 cm.

La foia 41 se găsește nota următoare dela copist „Din Muncaciul dascalu Pălu diăcu eu am scris în an. 1732 luna 13 Iunie.

La foia 149 notează copistul „Pre mine pravaslăvice cetitorule cu umilință te rog..... de vei afla niscare greșuri în lucrul acesta al meu să nu blastămi, ce se îndreptezi cu darul duhului svânt..... pre cum am putut am silit, ci te rog eară cât să dobândești ertăciuni dela Is. Hs. — Scrisam aceasta carte anume mineiu isprăvit în sat Josani Pavel dascăl din varmeghe Muncaciului 1733 luna August 14.

Satul Josani este aproape de comuna Pomezue-Seliște.

Eată câte-va exemple de texte:

Sedelna I dela vecernie la 1 Septembrie: Să ne de prindem rugăciunile, și învătăruil cel Dmnezești. cărei cuvântată de însușii Is. Spre toată ziua să strigăm ziditorului nostru carele petrecl spre ceruri. Tatălți nostru dăne noa pâinea de toate zilele. ertându de noastre păcate.

Aceiași zi: poramei din prorocia Isaiei cetenie.

Dhul dmnului spre mine; pentru, cărele mă pomăslui. Bine a vesti meăserilor mă rimlă. a vindeca pre cel strobli cu inima propovedii prădăților ertare și orbilor vedere a chțema anul dmnului cel de priință zua ce de izbândă Dmnezeului nostru....

Aceiași zi, tot la parimii: Dinu cărțile le-teaniloru să cetim: Grăi dmnzau fiiloru ai Israelu zicându, de veț îmblă tu poruncile ceale și le vey face — voi dă plôae în treamă ei și pământulu vâ dă bușigulu său și ponii câmpiloru vort dă rôada să. și ajunge pre voi culesulu viiloru . . .

La năsterea fea svinței născătoare de dmnzau și purere precioerei măriei . . . Paralel dela bătie să cetim. Eși Jăcôvâ delă patulu giurământului și merse în hanântu și află locu de dormi acolo. că apuseasă marele. și luô dinu pietrele locului acelaia.

deșu pusă căpătăiu. și adormi întru cela locu. și visu văzu . . .

Sfetilna Crucii: Crucia păză a toată lumia. crucea frămăsește beșearicii. crucea împărăților țineare. cruce credincioșiloru întărire. crucea ingeriloru slăva și diăvoliloru rană.

La nașterea lui Cristos: Din ființa cetenie întâiu făcu dmnzau ceriulu și pământulu. iară pământulu era nevăzut și ne în frământat. și întunearecū de supra fără de fundulu. și dhulu lui dmnzau să purtă pe deasupra apelorū. și zis dmnzau că să fie lumină. și fu lumină. și văzu dmnzau lumina căi bună și dăspărți dzu întru lumină. și între întunearecū. și numi dmnzau lumina zi iară întunearecū noapte. și fu sara și dimineată zua întâiu . . .

Condacul nașterei: Astăz fecioara năște pe celū necuprins și pământulu aduce celū neapropiată pesterē. ingerii cu păstorii flū mărescū cu slăva. iară filosofi călătorescū cu steaoa. că pentru noi să născu cocônulu tănăru prea veacūniculu dmnzau.

Apărătoarei Doamne . . .

Doămnei cei apărătoare cu biruire. că deacă neamū izbăvită de nevoi robii tăi născătoare de dmnzau. scriemū tie ceale de bună mulțămire, ce cărea ai țineare nebiruită. slobozeastene de toate răotățile. ca să-ți strigăm. bucurate nevastă ne nevastă.

La Sf. Apostoli Petru și Pavel, parimtia III.

Drăgilorū. rogū pre voi că pre nimearnicii și streinii. lepădăți vâ de pohtele trupēsti. cările oștescū spre sufletū. avându viață bună între limbī. pentru cării să vâ ponu-luască. ca pre făcătorii de rele. văzindū lucruri bune a toată zidirea de om . . .

NOUTAȚI

Arad, 28 Dec. n. 1897.

Congregațiunea comitatului Arad este convocată pe ziua de Luni 10 Ianuarie la orele 9 dimineața.

La ordinea zilei fiind mai multe obiecte importante, atragem de pe acum luarea aminte a membrilor români, rugându-i ca toți să participe la adunare.

De-ocamdată semnalăm alegerea fi-bireului din Boroș-Ineu și adresa comitatului Zolyom pentru sərbarea anului 1848.

Și reuțăcioși și perfizi. Ne mai știind cum să-și verse veninul din cauza succesului ce a avut întrunirea noastră de Joi, „Arad és Vidéke“ cualifică manifestarea loialității noastre către Tron de „speculă ordinară“.

Oare nu Maghiarii sunt aceia, carii în atâtea rânduri s'au resculat și au conspirat în contra dinastiei? Și cine nu știe, că Românii chiar în timpurile cele mai grele și-au păstrat credința și alipirea către Tron?

Dar ziarul maghiar mai e și perfid. Traducând telegrama noastră de loialitate, o denaturează tendențios, când cuvintele „cerem scut și apărarea drepturilor noastre cetățenești“ le traduce cu „segitsen elô polgári jogaink elnyérésében“ (să ne ajutați întrou căștigarea drepturilor noastre cetățenești).

Aceiași telegramă o publică și ziarul guvernamental sub titlul: „Martirii către Regele“, făcându-i următorul comentariu:

„Conducătorii Românilor din Arad au expediat în numele poporului român o adresă către Regele, prin care la aparență dau expresie fidelității lor către Tron.“

„De fapt însă adresa urmărește cu totul alt scop. Românii astăzi adecă au avut grija ca printre șire să aducă la cunoștința Regelui așazisa tiranie a guvernului și din suflet să se

plângă de oprimarea la care este expus betul popor român“.

Palat de justiție în Arad. În urma hotărârii ministrului de justiție, tribunalul din Arad va avea în cu-ënd palatul său propriu. Lucrările de zidire s'au început anteprenoului din loc Kocsis Lajos.

Hirotoniri. S'au hirotonit ca preoți în diecea Aradului: Ioan Tirla, Slatina; Corneliu Monța, Vasile Roman, Seciani; Romul Hărduț; Eutimiu Dorobanțiu, Becicherecul mic; Ambrosiu Papp, Păiușeni; Ioan Căpitan, Marțihaz; Teodor Vidu, Craiova; Georgiu Pirtea, Mezö Peterd.

În jurul unui cadavru. O afacere foarte peribila ține în agitație publicul din Szent. Un medic de acolo a făcut arătare criminală în contra colegului seu acuzându-l, că el ar fi cauzat moartea studentului Balogh prin cea mai neiertată neglijență. Poliția din Szentos a făcut arătare tribunalului din Seghedin care imediat a ordonat anchetă. Cadavrul a cărui înmormântare a fost ăpărită va fi supus secționării.

Cine mănăcă bani țării. Foile maghiare aduc știrea, că ministrul de agricultură a dat conoliștilor din Hertelendyfalva, Sándor-egyház și Székelykeve un ajutor de 3000 fl. cu scop ca să-i împărțască spre delăturarea foamei. Aceasta deocamdată, până ce ministrul de interne prin „măsurile competente“ va putea aranja „ajutorarea sistematică“ a coloniștilor din sudul Ungariei. Dați-le și bunurile lumii tot călcii vor rămâne!

Afacerea deputaților croați duși între baionete și Dieta. Am amintit și noi despre ne mai pomenitele abusuri ce s'au comis la ultimele alegeri suplimentare din Croația. Guvernul nu s'a dat îndărăt până și dela călcarea dreptului de imunitate a deputaților, lăsând, ori mai bine zis conluerând însuși ca deputații din opoziție cari au mers la alegeri să fie exhortați cu baioneta. Așa cu deputatul Potocnak și Kutuzovits la Brod, așa cu Ambrus la Virje care pe deasupra a mai fost și arestat.

Aducându-se afacerea înaintea Dietei, până și partidul guvernamental a condamnat cele întemplate cu deputații din opoziție, deoarece ei n'au făcut nimic ce ar fi putut provoca amestecul gendarmăriei.

Barbarie pe tren. Se scrie din Brünn, că studentul dela universitate Kasmir Maximovici, de naționalitate sərb, a plecat la 24 Dec. cu trenul în societatea rectorului Emil Schwanda. În apropierea stației Mōdriz Maximovici scoase repede un cuțit și cu strigătul: „Voiu omori pe toți Nemții!“ se repezi asupra soțului de călătorie făcându-i mai multe împunsături, pe urmă încercă să sară pe fereastra vagonului. Neputând însă își făcu și lui însuși mai multe tăieturi. Ambii fură transportați îndărăt și internați în spital.

Criminalul incorigibil. De mult judecata pămăntescă n'a ostndit un criminal atât de bestial cum e Iosif Yakovsky, matricid, pe care zilele acestea tribunalul din Pilsen l'a condamnat la moarte. În presarea zilei când trebuia să fie spânzurat, el se plimba vesel prin celă fluerând, ear când judele intrând la el l'a făcut atent, că mai poate încerca să ceară grație, criminalul a respuns brusc:

— N'am nevoie de grație!
Când a sosit timpul mesei, el a declarat că nu se va pacui până ce nu-i vor pune pe masă opt halbe de bere de Pilseu și trei feluri de fripturi.

— Ultima mea cină să fie luculică, — zisă el către gardiști — ca să nu mă duc flământ pe lumea laltă.

După cină a cerut țigări fine și a fumat până mâne zi. Când a fost condus la locul pierzării, chiar de sub spânzurătoare a stigat:

— Afurisită să fii mama!

Moartea unui avocat celebru. Nu de mult a murit în Londra cel mai vestit avocat Frank Lockwood. Era de 51 de ani. Nimeni nu se pricepea mai bine la capacitatea juriului de cât Lockwood, cu toate că el nu-i răpea cu puterea pathosului, ci mai mult cu anecdote bune și cu improvisări pline de spirit. Dar' nu numai ca membru al baroului era el vestit, ci și ca desenatori de caricature era neîntrecut; cea mai celebra foae humoristică engleză: *Funch* adeseori aducea caricaturile lui. Era și membru al parlamentului și unul dintre cei mai buni oratori.

— Căldindarul revistei „Lumea Ilustrată“, pe anul 1898. Fără îndoială că este cel mai frumos căldindar ce am primit. Are o mulțime de gravuri, între altele toți deputații din camera română, apoi întâlnirea Domnului Carol I. cu Osman-pașa la Plevna etc. etc. — Costă 60 cr.

Învățare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“.

ULTIME ȘTIRI

Meetingul Ligei.

București, 27 Dec.

Intrunirea de protestare a Ligii culturale contra tendințelor de maghiarisare a lui Banffy a fost grandioasă. Insufletirea la culme. Manifestație impunătoare. Raport urmează.

Fabrică arsă.

Brașov, 27 Dec.

Fabrica de hârtie din Zărnești a căzut Sambătă prada flăcărilor. Pagubele sunt mari.

Dări denegate.

Budapesta, 27 Dec.

Locuitorii comunelor Măsok, Darázs și Herczeg au denegat plățirea dărilor către stat. Gendarmeria a intervenit.

Muncitori turbulenți.

Budapesta, 27 Dec.

La fabrica de gaz de pe strada Soroksár s'a întâmplat o încăierare sângeroasă între lucrători. Direcțiunea fabricii a refuzat a primi pe lucrătorii rămași fără ocupație astă-vară, dacă nu se invoesc la reducerea lefii. Nemulțumiții au năpustit fabrica și au bătut pe muncitorii ce se aflau întrînsa. Sunt mai mulți răniți.

Editor: Aurel Popovici-Bărcianu.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șiriana

Bibliografie.

A eșit de sub tipar! „Gramatica Română pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Prețul 60 cr. se poate căpăta și al administrația „Tribuna Poporului.“

A apărut și se află de vânzare la administrația foii noastre „Abecedar ilustrat“ compus pe baza principiilor pedagogice moderne de învățatorii; Iosif Moldovan, Nic. Ștefu, Iuliu Groșoreun, Nic. Boscaiu și Petru Vanco. Prețul unui exemplar 20 cr. cumpărătorii capătă rabatul cuvenit.

„Liturgia Sfântului Ioan Cristostom“ culeasă, aleasă și întocmită pe baza melodiilor vechi bisericești, pentru corul școlărilor de două voci — sopran și alt — de Nicolae Ștefu învățator în Arad. Prețul unui exemplar 2 coroane. Se poate comanda dela autorul și administrația foii noastre.

Din „Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș în Caransebeș a apărut Nr. 6 „Dela Sate“ piesă populară în 4 acte, în dialect bănățan de N. Macovișteanu. Piesa e scrisă pentru societăți de diletanți și pentru cei-ee se ocupă cu studiul graiului bănățenesc.

„Biblioteca Noastră“ apare în fie care lună. Un număr 14 cr., o serie de 5 numere 70 cr., 10 numere 1 fl. 40 cr.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“, (sub presă). — Nr. 6. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“

Poesii de Aurel Ciato. Un elegant volum de peste 100 pagini, cuprinzând 40 de poezii dragălașe atât prin gândirile, cât și forma în care sunt turnate. Prețul: pentru Austro-Ungaria 1 fl., pentru România 2 lei 50 bani.

Istoria Patriei și elemente din Istoria Universală tractată după metoda biografic în două cursuri concentrice pentru școlile populare române de Ioan Dariu.

Carte aprobată de Inaltul Ministru r. ung. prin ordinațiunea ministerială dno. 20 Dec. 1888. Nro. 37,358; și de Vener. Consistoare Arhidiec. din Sibiu, Arad și Caransebeș etc.

Prețul unei exemplar broșat c. — 50 filler 05 fl. — 25 cr. (Cu portretele mai multor regenți și bărbați alesi).

Edițiunea a IV-a revizuită. Brașov, 1898. Editura librăriei M. Zeidner.

Jertfa Creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericești grecești, compus de Dr. Victor Szimigeleski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat metropolitan de Alba-Julia și Făgăraș. Blaj. 1897 Tipografia seminarului arhidieceșan. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura autorului: Venitul curat va fi o contribuție la formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor.

„Istoria universală“ pentru școlile secundare de Vasile Goldiș, profesor. Volumul III. Evul nou. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. 1897. Prețul 1 fl. 50 cr.

„Manual de Theologia Morală“ de Dr. Athanasie Mironescu Craioveanu, profesor la Universitatea din București. Tipografia „Cărților bisericești“.

Cursul pieței de săptămână din Arad.

Table with 2 columns: Item (Grâu de frunte, rënd, de primăvară, Secara, Orzul, Ovăsul, Cucuruzul) and Price (fl. 11.20 până 11.50, etc.).

Prețul făinei:

Table with 2 columns: Item (Făină albă, nouă) and Price (Nr. 00 fl. 21.10, etc.).

Table with 2 columns: Item (Tărâțe) and Price (7 b. 15.30, 8. 12.80, 4.50).

Târgul de rimători din Budapesta

dela 10 Dec. n. 1897. Rimătorii din Ungaria se vând: părechia, greutate dela 250—280 chigr., cu 52 1/2—53 cr. per chigr.; de greutate dela 300—380 chigr. 51 1/2—52 1/2 per chigr. Rimători de Sârbia, se vând: părechia greutate dela 240—260 chigr. în sus, cu 48—51 cr.

Piața din B.-Pesta.

Prețul grânelor. Grâu de toamnă fl. 12.65—13.25; grâu de primăvară fl. 11.80—12.20; cucuruz (porumb) fl. 4.96—5.05; ovăș fl. 6.40—6.70; săcără fl. 8.55—8.65.

ANUNȚ.

„Casa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, cu un capital social de 64.000 coroane, după ce înregistrarea firmei s'a efectuat, își va începe activitatea în 1 Ianuarie 1898 și deocamdată va face următoarele operațiuni: a) va primi depuneri spre fructificare; b) va escompta cambii cu cavenți; c) va acorda împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți și pe hipotecă. Localul „Casei de păstrare“ e în „Drumul țerii“ în casele dlui Danil Stroia. Oarele de birou în fiecare zi sunt dela 9—12 a. m. Mercurea, în 15 Decembrie 1897.

Direcțiunea

„Casei de păstrare în Mercurea“ societate pe acții.

(117) 1—1

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Main table with multiple columns showing train fares between various cities like Arad, Claba, Oradea-mare, Seghedin, Brad, Timișoara, etc. Columns include route, class (pleacă, seara, dim.), and price.